

САҢА ОЛОХ

Чурапчыга күн тахсар !

2011 сыл
От ыйын
21
күнэ
ЧЭППИЭР
№96-97
(10345-10346)

ХАҢЫАТ 1951 СЫЛ АЛТЫННЫҢ 15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

Сонуннар

"Я не буду рассуждать и спорить.
Моя задача творить.
Я только одно знаю: Если не
найти это что-то свое, то и
остановившись этим обычным
человеком. Я не знаю, идет ли речь
о произведении искусства или паре
линов, главное - сотворить что-то
свое. Тогда вот оно, Ты и Твое
творение в реальном мире, его
можно увидеть, прочитать,
улыбнуться или похвастаться. И
тогда ты сам увидишь о себе чуть
больше, чем пишут о тебе другие."

Из к/ф "7 женщин"

От ыйын 1 күнүттөн 9 күнүгөр
дылы Түрүкскэй уобаласка Селигер
күөл тула норуоттар икки ардыла-
рынаады адыр ыччат үөрөхтүн форуму
(Международный Молодежный
Образовательный Форум) "Сели-
гер-2011" буолан ааста. Форум аан
дойдугуттан 76 судаарыстыба, 5000
араас интэриэстээх, араас нүөлүөх
адыр ыччаттарын хомуйан, 9 күн
иниэр араас салааларга үөрэттэ.

Уоксайа 4 смена үлэстэтэ: "Инно-
вации и техническое творчество" -
араас техниканы, компьютернай про-
граммалары, роботтары айар, сир
үрдүгөр баар бары саҥаны үөрөтөр,
"иниэр ыччатка аналлыах", "Пред-
принимательство" - атын-эртэн кут-
таах-сүрдөөх, булар-талар талаанна-
ах ыччатка; "Международная сме-
на" - араас омук тылын билэр, тас дой-

Форум саҥа аартыктары арыыйар

дуларга интэриэстээх, илгээх ыч-
чатка; "Арт-смена" - ырыа-тойук,
үтүкүү-бигии эйгэттигэр сытаарас, ар-
тыас буолар баҕалаах ыччатка.

Бигии Саха Сириттэн 24 буолан
баар сырыттыбыт. Бары араас смена-
ларынан хайаһан үөрөннөхтөр. Мин
бэйэм Чурапчы улуугуттан сиртөөх-
түм. Аан бастаан Чурапчы улуугут
адыр ыччаттын форумугар мээстэ-
лэнэн, Чурапчы улуугун адыр ычча-
тын өйдөтүөтүн реккомендацияла-
на, көсөтүөн бүтүн Республика-
таады "Якутия молодая-2011" фо-
румуга ситиһиллөөхтөх кыттан,
бигии бырайыактыг специалисттар
интэриэстэрин тараан "Селигер-2" ба-
рар ыччары туптуттут. Онно барар-
бар Дьонуусайдаагы предпринима-
тельство ойбобулу киниэ үбүлүн
барытыт.

Форумуга "Инновации и техничес-
кое творчество" сменага сырыттыт.
Бигии бу форумуга сыдыан араас
фирмалар, тэрилтэлэр салайааччы-
ларыар, бигиэрэн идиэрэтигэр үгүһү
сигиэтигэр, улахан тыктабылыгыт
спецалисттарга үөрөннөхтөр. Манна
талбыт идиэр, темаҕар сүбө-ама
ылыахха сит. Форум буолар кэмгэр
араас венчурнай, инвестиционнай
хампааньалар үлэстэбиттэрэ, ону
таһынан бириэриэтигэр иштэстөрүтэр,

спонсорлар бааллара. Форум кэмгэр
уоксайа 50 млн солсубайга тэптээх
дуоҕабаар баҕаммыт.

Үөрөх сарсыардаттан киниэ 6 чаа-
са дылы булар. Форум биэр сурун
быраабылаа - үөрөхкөтүгү сүөхтэ-
аххын Киниэ өттүгэр араас култур-
най дыаһаллар буолаллар. Киниэ ычча-
ыр, ким үтүкүүтүт, ким араас кон-
курса ыччтар, ким бырайыактыг биз-
нес-былаһын көмүскүүт. Сарсыар-
даттан киниэ өттүгү дылы кини куруук
тугуһан эрө дырыктаах сыдыар буо-
лар. Холубур, киниэ 4 сменан араас
көмүскүтэр буолаллар, илгээх үлэтигэр,
байдарканын, паруснаһынан устуу,
тараттыһынан көтүү, велосипеднын
айаһааһын уола тэрэһиэтигэр ычча-
тыттылаллар.

От ыйын 8 күнүгөр форумуга
бигии республикабыт Президентэ
Борисов Борисов тийэ сы-
рытта. Кини онно VIP-залдыг
быһыттынан сырытта, форум кыч-
тылаахтарын илгээтэ, араас
боһуруостарга эппиэттэттэ. Он кини
бигии кытта биэр остуолга олорон
көмүскүтэр-иштэтигэр, бигии бырайыак-
тарбытын илгээтэ.

Түмүккө быһыттыт эттэххэ, ман-
нык форумуар олус албаи киниэ
биэраллар эбит. Холубур, мин онно ба-
раммын үөрөмүтүн таһынан, Япо-
ния, Англия, Австралия, Армения,
Россия араас куораттарын адыр ычча-
тын кытта билсэххэ, табырыстаһан
кыһыт.

Бары көмөһүт-ойбобут дьонно
махтаһын тирдэххин баарабын.
Бастаан туран, идиэр, араар, эди-
идэрбөр, бырааттарбар истигиэтигэр
махтанабын. Бастаан бырайыактыг
суруйарбар көмөһүт Сылгытаагы
библиотека сибидирээтигэр Анаста-
сия Васильевна Аммосова, Чурап-
чы улуугун ыччаттын өйдөтүн на-
чаллыгыт Николай Викторович Дьо-
новска, Дьонуусайдаагы Предпри-
нимательство ойбобулу киниэ
үлэтигэрэтигэр уонна бары табырыс-
тарбар бары быһыабы тылларын эт-
бит.

Николай МАКАРОВ,
Сылаһаһыт.

Кини кини телеви-
денттега уонна радиога
"Бүтүн Россиятаагы
норуот фрона", "Норуот
бюджета" дылы тыкта-
ры албаһа иштэтигэр.
Бигии Чурапчыбыт
улуугутар "Норуот
фрона" дын общест-
веннай хамсааһын тэ-
рилтэн эрэр. Манна чуо-
лаан общественнай,

ролдоһо фронта. Норуот
бюджетын дылыттын бу
фронту норуот оһостуох-
таах. Кини быһаас уонна
норуот биэр сэмгэр буо-
лууларын ситиһэр ула-
хан аналлыах.

Биэр онноку полити-
ческой бырайыактыг
фронту идиэр тэрилтэ-
бит "Норуот бюджета"
дын тэрэһин буолар.

САҢА ХАМСААҤЫН

профессиональ тэрилтэ-
лэр киниэ, идиэр кэ-
кил туһугар түмсүүхтө-
рө, сомоһолоһон үлэти-
эстэрэ. Бу хамсааһын
Чурапчытаагы салаа-
тын үөрөх управлени-
еин начальнига, "Биэр
тыһыт Россия" поли-
тической партия Чу-
рапчытаагы исполко-
мун салайааччыта Кон-
стантин Чингинаров
иһили-саһалыа.

"Бүтүн Россиятаагы
норуот фрона" дын ту-
гуй? Бу араас араҥала-
ры сомоһуу хам-
сааһын буолар. Кини
сыла общественнай тэ-
рилтэлэри түмэн дойду
үрдүтүн кытылар по-
литиканы түстэһин.
Россия Федерациятын
Правительствотын Пе-
редседател Владимир
Путин бу фронт лиде-
ра. Кини этэн турар:
"Нам нужны ускоренное
развитие и модернизация
производства, нам
нужно переводить на
инновационные рельсы
экономику и при этом
эффективно и справед-
ливо решать социаль-
ные задачи - вот это два
основных побуждатель-
ных мотива, которые
собственно и послужили
отправной точкой для
того, чтобы реализовать
предложение о создании
"Общероссийского на-

Бу бырайыак хас биэр-
ди гражданин государ-
ственной бюджет
оһоһулуутугар биги-
этигэрэтигэр киниэри-
тигэр үлэтигэр. Манна
интерактивнай иһили-
калар тэрилтэлэр иш-
тэригэр норуот дьон саа-
атын хомуһуохтара, ту-
руорсуулары истигэ-
ра.

"Норуот бюджета"
бырайыак чарчиттынан
Саха Республикатын
Президентэ Бор Борисов
Республика бюджета
оһоһулуутугар общест-
венностан киниэти
этигэрэтигэр улахан
боһуруоту ылаһылар-
тар Правительство чы-
лэһиэтигэр соруу ту-
руорбута. От ыйын 5
күнүгөр "Биэр тыһыт
Россия" Саха сириттэн
салаага уонна "Норуот
фрона" холбоһон "Нору-
от бюджета" бырайыагы
вице Президент Киниэ
Глушко кытылаах
ыһыта. Манна пред-
принимательствотын
ойбобулу дьүүлэспит-
тэрэ, албаһа этигэрэтигэр,
туруорсуулары анал до-
кумуон киниэригэрэ.
Республика бюджета
ыһылар дьүүтэр араас
хайысхаһарына дьүү-
лэһиэтигэр барал-
лара күүтүлэр.

Афанасий
ЗАХАРОВ

Оттооһун - 2011

Чурапчы улуугутар байыл 2011 с.
адыс нөһүлүккэ кураан турбугуттан
Аладар, Бахсы, Мугудай, Толой, Хонтоҕо,
Хадаар, Хайахсыт, Чакыр нөһүлүккэригэр
иниэтиһиэх быһыа-майыт бигиэрэтигэр.

Улуус тас өттүгэр өттүү барар тэ-
рөөһүннээх элбэхтэри хомуйан ыһарга

улуустаагы
оперативнай
плат дыһайды.
Ол курдук,
Өлүөнэ өрүскэ
баар "Хатыыс-
таах" арыһа
"Чыаһаа" ко-
оператив 1000
тонна быһаан-
наах, от ыйын 8
күнүгүттэн кини-
рэн улуугун
сарааһа 80
тонна от бөлөм-
нөннэ, бигиэтигэр
күүскэ үлэтигэр
сыдыһаллар.
"Былдыһаһа-
ах" арыһа
Хонтоҕо
нөһүлүккэ ИИ
П.П.Архипов
биргэһитигэр от
ыйын 15
күнүгүттэн кини-
рэн улуугун

салааһа. Огуу үүнүүтэ хойуу, үчүтэй. Бу
күһүгэр "Малый кустуур" арыһа "Чу-
рапчы" ТХПК, "Большой кустуур" арыһа
ИИ А.С.Варлаков ЖСКП "Бахсы" бири-
гэһитигэр киниэр.

Арыһа оттуу сыллар мобилнай би-
ригэһити кытары дуоһаардаһан, сытан
чаһыһыт дьон киниэрэн талах быһыһыт кини-

иниэр, мини-трактордарынан оттуулар
уонна онукаларынан прехстэтэн ыһаллар.

Улуус тас өттүгэр Өлүөнэ өрүс кыты-
лыгын уонна арыһаларга оттоһуот от
күһүн тизлэн кэлэр киниэһигэр бара ту-
рар.

Уоксайа Чурапчы улуугун үрдүтүн
онно 32 300 тонна быһааннаахыт. Ону то-

лорор сылтан улууска 33 мобилнай би-
ригэһит тэрилтэн от ыйын 25 - атырдаһ
ыйын 1 күнүгэрэтигэр онно киниэрэллэрэ
күүтүлэр.

Улуустаагы тыа
хаһаайыстыбатын управлениета.

Прогноз заготовки сена и зеленой массы в 2011 году по Чурапчинскому улусу

Населенная	План на 2011г.	Прогноз на 2011г.	На мостях	в том числе:										отклонения от нормы ожидаемого прогноза		
				за пределами улуса:								Отдаленные участки внутри улуса	Отдаленные участки внутри улуса из Соловьиного наслега		Ожидаемый прогноз зеленой массы в 2011г.	Наличие остатков сена в 2010г.
				Хатыстах	Туһуу	Киниэрэн	Ным	Хатас	Амга	Нотара	Таттинский улус (покупка оленей)					
Аладар	1500	1505	750	700										80	35	0
Арылах	1200	1200	1000											80	120	0
Бахсы	1250	1325	375	200	700									50	0	0
Болтоно	1700	1700	1000									500		0	132	0
Болуур	2720	2720	1892									500		180	148	0
Быһаһа	1750	1785	1750											0	35	0
Мугудай	1900	1920	1200	200	300									130	80	0
Ожолун	2310	2904	1500		800							350		160	74	0
Соловья	2180	2538	1880									300		300	58	0
Тепей	1250	1600	550		350	450								180	70	0
Сылаһа	2720	2720	1844			450						300		200	120	0
Хадаар	1700	1750	803									300		70	80	0
Хатыыс	2000	2000	1203						400					250	47	0
Хайахсыт	1800	1800	409			600			150					200	47	0
Холтоҕо	2220	2520	1110	200	300			600				200	400	30	20	0
Чакыр	1900	2009	760		150	450	350	250						220	90	0
Чурапчы	2200	1908	1500									50		35	54	0
ИТОГО:	32300	34054	19482	1300	2600	1950	350	850	150	400	100	3000	600	0	108	-292

Перевозка с паромом 7050 тн, перевозка с уч. Амга - 150 тн, с уч. Нотара - 400 тн, с уч. отдаленных участков - 3000 тн, с Таттинского улуса - 100 тн, с Соловьевского наслега - 600 тн. Всего: 11 300 тн.

Сонцинар

БИҢИГИ БАҢЫЛЫКТАРБЫТ БАСТААТЫЛАР

От ыйын 14-15 күннэртэр кэрэ айыспалаах Амма сиритэр Илин өгөр улуустар нэһиликтэрин баһылыктарын түмүүтэ буолла. Баскык күн баһылыктар аһытылыы хабааннаах "Дьалаабыт" оонш-уу" дүгүн сааһа атастаһар дьаһалта сырыттылар. Манна нэһилик куллубун автономнай өгөрөр, эбэтэр бюджетнай тыһа тэрийэр боһууруос киирэн кээг дүүдэлэһини таһаарда. Салгыы ДьУӨКХ уонна тыһа хабааннаһытыгыттын салаалар сайдыыларын чэрчитинэн соруудахтар киирэн болдомтогу тардар кээгэлэһ-

дэр бүхэлдүдэр.

Иккис күл Королонго хайатын аттыгтар "Станция юных туристов" дээн бэртээхий база тархишлыгтаттар мустуу буолла. Илин энэр улуустар нэһиликтэрин баһылыктарын айһыга ыттылыһына. Саха Республицатын бэйэн салайагылы боппуруостарыгтар департамент салайагычыга В.Н.Черноградский, муниципальнай тархишлыгтар Сэбиһтэрин таларор директора С.В.Кырбаос нэһилик баһылыктарыгтар туһаайан сыралаах үлүһтэригтар ситиһиһтэри баардылар. айһыга

үөрүүлэхтик арылдылар. Ыһыах сүүрүн чааһыгар спортивнай күрэх-тэһиһээр буоллулар. Манна биһиги баһылыстарбыт түмсүүлээхтэрин, спортивнайдарын көрдөрөн тэнгээхтэрин булбакка бастаан татыстылар. В.И.Давыдов (Хадаар), К.И.Перминов (Мугудай), И.П.Игнатев (Кытаанах) уонна улуус баһылыта С.И.Яковлев састааптаах хамаанда спортивка эрэлээхтик бастаата. Вoleyболта биһиги баһылыктарбыт Уус-Алданнарга кэлбитэрин иккис буоллулар. Иккис кииһилээх байдаарынан устууга аммалар кииһилэригэн В.И.Илларионов (Мырыла), И.П.Игнатев (Кытаанах) састааптаах эр-бииһиттарбыт иккис миэстэҕэр татыстылар. Атах оонньуулар эмиз бири-истээх иккис миэстэни ыллылар. Олгон халсаҕайта Н.И.Аммосов (Төлөй) тэнгээрин булбакка абсолютнай чемпион буолан Чурапчы хамаандатын бастатта. "Түһүлгэ" уонна "Сэбист Аала" диин көпсүрүстэргэ эмиз көрдөрүүлэр куһаҕаһа суох буолан уопсай таһаарымыа иккис буолбут Амма улуһун кэбинни бизе олохтон быраал, Чурапчы баһылыктара бастаан татыстылар.

Чурагчыны мэри "Спорт тунна-а" диэбэтэрин, өссө төгүл дакаастаан тумус дьоммут - нэһилиэн баһылыктара Чурагчыларыгар кыайыы кубоктарыг тутан калыптэринан иттиг- истиг ээрдэ! Быйыл кубок-чурагчыларга.

Александр ЗАХАРОВ

**БИРИГЭЭДЭ
ТЭРИЙЭРТЭ
ТЫЛ КӨТӨХТҮЛЭР**

Соторутаафтыга Төлөйгө улгуус баһылыга Семен Яковлев, тыа хаһаайлыгыбатын ууракталыштыгын начальнига Александр Филатов уонна агронома Андрей Павлов оттоһун боншурдуһунан мунуһахтан бардылар.

Манна улуус баһылыга кылгастык от 2010 сыллаары былаанын иһитиннэрдэ. Ол курдук, от үүнүүтэ малтотунан улуус үрдүнэн 25 мобилнай этэрээт тэриллэн, оттуур сир баһыллан, атын сирдэргэ өскө бар-быттарын иһитиннэрдэ, өскө тэриллэ сыды-алларын эттэ. Нэһилиэк алохтоохторун бол-пурустарыгар эппиэт биэрэн, сүбэлэһэн аа-ста.

Манна дагтан, нэхийлээк кырдыгастара С.М.Толстоухон, С.Е.Сивцев нэхийлээк үрдүнэн от үүнүүтэ мөлтөөдүнэн, аны аһыга оро турбутунан, ыарахан кыстык иһэрин тоһоволон этэн туран, мобильнай этэрээт тэринэртэ көбүлүүр этиилэрэ дьон иштэриэхин тарта. Нэхийлээк баһылыга Николай Аммосов нэхийлээгин кооперативын чилиэн-нүрүстэр тухс техниканан кыгтыһан мобильнай этэрээт хомунарыгар сүбө мунньахтарга этии кыллармалларыгар этэн туран, дьон олоһо кыһалдаламыттарыгар улахан болдомто-тун уурда. Үүт ыаһына, эт туттарыыга от-бурдук үүнүүгүттэн, оттоохунган улахан тутулуктаарын чааһынай да, кооператив да чилиэннэрэ чахчы ойдоон, хамаанданы тэринэртэ сүбэлэктилэр.

ТАЙЛА

Айылба харыстабыла

ОЙУУРУ УОТТАН ХАРЫСТЫАҒЫН!

От ийнхэн 14 хүнүүтэй ойуур баһаар-
дара хатгаан нобон кэллээр. Эс ийһы-
гар ардах түснүгэ эрээр, созууруу
нэһилнэкстэри улахашык хашната, ары-
ыланан хаалын хаалылар.

Билэргит курдук, сааскы ойуур баһаарлара соҕуруу нэһилимэктэргэ буолбуттара.

Билгийн туруутан Хайхасмет, Чакыр, Хадаар, Диринг, Толгой, Мындагайы билигтэртэнгэр уот кордүтэнгэр турдулар. Сир ирэн билгийн баһааргар оёуурга улахан хоороньтуу аралыахтарын сон. Сааскы баһаардартан отох, уруусу фермалар, тэгэнтэртэнгэр оёуулар уот хаалан билгийн кордүтэнгэр умайаллар.

Республика улустарыгар от ыйын 17 күнүгүзгү туругунан анбэк ойуур баһаардарга буола тураллар. Ол курдук, Аляскага 3 (164 га), Булуутига 1 (8200 га), Горнайга 2 (800 га), Кэбээйигэ 2 (75 га), Мэнгэ-Ханаласкага 1 (64 га), Чураччыга 2 (25,5 га), Нерюнгрига 2 (90), Сүлөөгүмүр 6 (3445 га), Уус-Аldагыга 1 (140 га), Ханаласкага 2 (1036 га), Дьоксуускага 1 (810 га), Намта

142.5 ml.

Огъийн 15 күнүгэр Республика Президэнэ Е.А.Борисов ыһаарлын 19 ойуур баһаардаах улуустарга ыксалдаах быһыны-майгы хаттаан билдэриллэнэ.

Чурагын улууһутар улуус баһылы-
гын 916 №-дээх от ыйын 15 күнүгэр
дьаһал тарыста. Бу дьаһал "Сага олох"
каһыыкка тахсан түрүр.

Бүхэлдээх бэйхэм билээримбиитин
нэн нэбилэжэнь айыцара тахсара, тэ-
рилтээр коллентитивай тахсыыгара,
сиргэ үгүү өтүүү бобудина.

Билигийн отгоохун үлэтэ сагаламды-
тынан отгуу сындар дьон уотган сэрэх-
тэрх буюу алаха илээнэ хуура.

Кими ойуурга, сыбыһа уот бара турарын корбут дьон тутатын умуруорар дыһааллары ыларгытыгар, пэһилиэк дыһаалтыгыгар, лосонгостовор, баһаанын чакса, поландыга биллэрэрлтигэр. Ойууру уоттан харыстыаһын:

Мәңгә-Хангалаас лесничествотын
Чурапчытаабы филиала.

Сурук кицрдэ

КЫРДЫАҒАСТАРГА БОЛҒОМТОНУ

Кийн барахсан бу орто дайрдаг мутуунаа бугаар мунур үйгээ олорон ааһар.

Бийлшлыг дэвч улдуусна тых хаһаай-
ыстыбатын сыйлалан биллэригилэн ара-
ас таһымнаах уураактар, дьаһаллар
адыллан үлээли-хаһылы ололообут.
Итигэн сиктортор бийиги тых хаһаай-
ыстыбатыгар саастарын тухары үлээлэ-
бит джөөмүтүтүр болдромтубут кыра дуу
ди саһылыбыт. Нэһилтэкээрэ уун тар-
бах иһинэн баттарар, аарыллар ытык
кырдыарастар хааллылар. Кылуус, со-
сууус хара, ырахан үлэтигэр хара сар-
сыардаттан им сүтүөр дээрэ биэр
өрөбүлэ суох, харыларын нһынгарынан
туран, хаарыаннаах эдэр саастарын, до-
руобуяларын анаабыттара, үлээлэ-
биргэтара. Ол түмүр үгүстэрэ эрдэлэн
халдыаһыта тахсыбыттара, баар өтө
атах-сүһүөх дьарыгыгар ыһларын, до-
руобуяларга айыраан, батыһаларга
соруубулубат киһилэринэр, күнүтэ эм-
кэ-томоко маадыһааччылар буолуулар.

Бу ылык кырдыгас дьоммутутар эргиллиэринг, балармотог уурдубун

кышталарын кышталу отостоюрун, санааларын чапчегизин, сарткысизин, доруобуяларын тутсарыаын, сынналар диксизин, санаторийдарга босхо тутука билерн сыннатыаын. Доруобуялара кыайар буоллааына тутастаа улуустарга баар историческай минералар, музейдарга сырыттынарыаын, куудайдыаын.

Кивилэр бир сиргэ халбаннаабакка дойдунларын, кэбиллэктэрин сайынна-
рар туһугар күүстэрин-уохтарын хар-
ыстаабакка үлэлээбиттэрэ. Бу биһиги
олукпут, олорон ааспыт кэмгит хаама
сыйдар, тыынаах туоһулара. Кинистэр
олукторун, хайдах үлэлээбиттэрин-
хамнаабыттарын оворго биллиһи-
риэрин, кэпсэттэриэрин.

Түмүктөр "Кырдыгайны хааһаха хааһа сырдан субэлэт" дигэн мизинэр эңгелтерин санатабын. Омуктар кырдыгайны ыттыстыыр, убаастыыр сокуоннарын, итэрэллэрин сахалар тутустарбыт хаһык.

А. С. МОХНАЧЕВСКАЯ, Чыапшара

КОМПАНИЯ «САХАМЕДСТРАХ» ИЗВЕЩАЕТ

ЯКУТСК. На днях единственная региональная страховая медицинская компания «Сахамедстрах» признана «Лучшей компанией России-2011» в номинации «Страхование» Главной Всероссийской премии в сфере бизнеса и предпринимательства «Лидеры экономики России».

В церемонии награждения лауреатов Премии, прошедшей 11 апреля в г. Москве в гостиничном комплексе «Президент отель», приняли участие генеральный директор ОАО У ГСМК «Сахаметрах», кандидат экономических наук Галипа Варфоломеева и ее заместитель Василий Ядрев. Как проинформировала Галипа Варфоломеева, в торжествах приняли участие руководители компаний из более 25 регионов страны, а также представители Совета Федерации Федерального Собрания и Госдумы РФ, региональных министерств и ведомств. Ежегодный конкурс проводится некоммерческой организацией «Международный Фонд поддержки бизнеса» при поддержке Госдумы РФ, Торгово-промышленной Палаты РФ и Российского земельного Союза. По сложившейся традиции, победителей Премии определяют, опираясь на анализ финансовой отчетности компании, данные Росстата, социальные показатели, деловую репутацию и информацию, полученную из открытых источников.

Среди выигравших победителей национальной Премии - ООО фирма «Малавит» из Алтайского края, ГУ «Научно-исследовательский центр космической гидрометеорологии «Планета» из г.Москвы, ООО «Балтийская техническая компания» из г.Санкт-Петербурга, ОАО «Страховая медико-санитарная организация «Сибирь» из Кемеровской области, ЗАО Производственная компания «Русский стандарт» из Краснодарского края и др. Следует отметить, что Премия была вручена по таким номинациям, как страхование, строительство, промышленность, агропромышленный комплекс, здравоохранение, торговля, санаторно-курортная деятельность, ЖКХ, метеорология и гидрология и т.д.

Справка о компании: Согласно рейтингу, составленному Территориальным фондом обязательного медицинского страхования по РС(Я) по итогам 2010 года, «Сахамедстрах» занимает первое место среди действующих на территории республики страховых медицинских компаний, в ней застраховано 80% населения РС(Я). ОАО ТСМК «Сахамедстрах» имеет лицензию на осуществление обязательного медицинского страхования на территории РС(Я), Камчатского края, Магаданской области, добровольного медицинского страхования и страхования обеспечения лекарственными средствами при оказании амбулаторно-поликлинической

помощи (страхование лекарственного обеспечения).

Приоритетными направлениями деятельности «Сахамедстрах» являются организация обязательного медицинского страхования, защита прав застрахованных, финансовое обеспечение медицинских учреждений, контроль качества и экспертиза предоставляемых медицинских услуг. «Сахамедстрах» сотрудничает с более 500 лечебно-профилактическими учреждениями республики и имеет представительства в 34 муниципальных районах Якутии и в г. Якутске и Магаданской области. В компании работают 145 высококлассных специалистов.

Многосторонняя деятельность ГСМК «Сахamedстрах» отмечена Всероссийской премией «Золотая славянина» и высшей наградой победители 6-го Всероссийского конкурса «Российская компания высокой социальной эффективности». В 2010 г. «Сахamedстрах» также удостоен звания лауреата ежегодной международной премии «Лучший налогоплательщик года», проведенной в рамках двенадцатой церемонии общественного признания «Элита национальной экономики» и вошед в федеральный реестр добросовестных поставщиков.

Материал подготовлен пресс-службой ОАО ГСМК
«Сахаметриш» при содействии Департамента по
обязательному медстрахованию

[illegible]

Кышпа Татлыамал ПОСЕЛЬСКАЯ

Содержание

[illegible]

-**Ветеринары**, специалисты в области ветеринарии, занимающиеся лечением животных, профилактикой заболеваний и диагностикой болезней.

Хүлэар нэгжүүдийн дундаар
 1) ОРОН НЭМТ
 2) ОРОН ДУУГААР
 3) ОРОН ХАМГАА
 4) ОРОН ХАМГАА
 5) ОРОН ХАМГАА
 6) ОРОН ХАМГАА
 7) ОРОН ХАМГАА
 8) ОРОН ХАМГАА
 9) ОРОН ХАМГАА
 10) ОРОН ХАМГАА
 11) ОРОН ХАМГАА
 12) ОРОН ХАМГАА
 13) ОРОН ХАМГАА
 14) ОРОН ХАМГАА
 15) ОРОН ХАМГАА
 16) ОРОН ХАМГАА
 17) ОРОН ХАМГАА
 18) ОРОН ХАМГАА
 19) ОРОН ХАМГАА
 20) ОРОН ХАМГАА
 21) ОРОН ХАМГАА
 22) ОРОН ХАМГАА
 23) ОРОН ХАМГАА
 24) ОРОН ХАМГАА
 25) ОРОН ХАМГАА
 26) ОРОН ХАМГАА
 27) ОРОН ХАМГАА
 28) ОРОН ХАМГАА
 29) ОРОН ХАМГАА
 30) ОРОН ХАМГАА
 31) ОРОН ХАМГАА
 32) ОРОН ХАМГАА
 33) ОРОН ХАМГАА
 34) ОРОН ХАМГАА
 35) ОРОН ХАМГАА
 36) ОРОН ХАМГАА
 37) ОРОН ХАМГАА
 38) ОРОН ХАМГАА
 39) ОРОН ХАМГАА
 40) ОРОН ХАМГАА
 41) ОРОН ХАМГАА
 42) ОРОН ХАМГАА
 43) ОРОН ХАМГАА
 44) ОРОН ХАМГАА
 45) ОРОН ХАМГАА
 46) ОРОН ХАМГАА
 47) ОРОН ХАМГАА
 48) ОРОН ХАМГАА
 49) ОРОН ХАМГАА
 50) ОРОН ХАМГАА
 51) ОРОН ХАМГАА
 52) ОРОН ХАМГАА
 53) ОРОН ХАМГАА
 54) ОРОН ХАМГАА
 55) ОРОН ХАМГАА
 56) ОРОН ХАМГАА
 57) ОРОН ХАМГАА
 58) ОРОН ХАМГАА
 59) ОРОН ХАМГАА
 60) ОРОН ХАМГАА
 61) ОРОН ХАМГАА
 62) ОРОН ХАМГАА
 63) ОРОН ХАМГАА
 64) ОРОН ХАМГАА
 65) ОРОН ХАМГАА
 66) ОРОН ХАМГАА
 67) ОРОН ХАМГАА
 68) ОРОН ХАМГАА
 69) ОРОН ХАМГАА
 70) ОРОН ХАМГАА
 71) ОРОН ХАМГАА
 72) ОРОН ХАМГАА
 73) ОРОН ХАМГАА
 74) ОРОН ХАМГАА
 75) ОРОН ХАМГАА
 76) ОРОН ХАМГАА
 77) ОРОН ХАМГАА
 78) ОРОН ХАМГАА
 79) ОРОН ХАМГАА
 80) ОРОН ХАМГАА
 81) ОРОН ХАМГАА
 82) ОРОН ХАМГАА
 83) ОРОН ХАМГАА
 84) ОРОН ХАМГАА
 85) ОРОН ХАМГАА
 86) ОРОН ХАМГАА
 87) ОРОН ХАМГАА
 88) ОРОН ХАМГАА
 89) ОРОН ХАМГАА
 90) ОРОН ХАМГАА
 91) ОРОН ХАМГАА
 92) ОРОН ХАМГАА
 93) ОРОН ХАМГАА
 94) ОРОН ХАМГАА
 95) ОРОН ХАМГАА
 96) ОРОН ХАМГАА
 97) ОРОН ХАМГАА
 98) ОРОН ХАМГАА
 99) ОРОН ХАМГАА
 100) ОРОН ХАМГАА

[illegible][illegible][illegible]

Кыргыз Республикасынын Ички иштер министрлигинин Юстиция башкармалыгынын Юридикалык даярдык бөлүмү	Кыргыз Республикасынын Ички иштер министрлигинин Юстиция башкармалыгынын Юридикалык даярдык бөлүмү
---	---

с. Чупанча, ул. Капая Маркса, А.21В
Контакт-центр 8 800
Тел.: (41151) 42-963, 42-941
(звонок по Росс
и в соответствии с офисом банка в ваших регионах)

Банк со 100% государственным капиталом

Россельхозбанк

ПОТРЕБИТЕЛЬСКИЙ КРЕДИТ БЕЗ ОБЕСПЕЧЕНИЯ

до 750 000 руб. 22% годовых

[illegible][illegible][illegible]

2000 4430

011 СЫЛ, ЧЭПНИФ.

OT RYBNIH 21 KLYA

Специалист трибуната

МОНИТОРИНГ ТҮМҮГЭ ҮӨРДҮБЭТ

налт Иккиһинэн, тух эрэ би-
ричингэни сүөһүлэрин
эхэр буолбут ыаллартан
нөһилиэк кооперативтара
арендага ылан иктэллэрин
тарыйахха. Таарычы
арыппаха, мониторинг тү-
мүтүнөн онук ыаллар бири-
ди ааттарынан быһынылар.
Кинилэр кылта нөһилиэк-
тер салаалартан, спетралис-
тер үлээһиэхэтин наада.

Сүүхү ахсаанын ардчил-
лалца, сэл минитгээ илчлэ
сүөлүнү дуосабардаһа
һылан кооператив нөгүе уо-
тууга туруорааччы дло
удуус тас өгүттэн аһы
лаһан ардчиллара эмээ кы-
рата сүөх суолталвах бо-
луора. Онон 2011 с. үү
сортугуопатын быһааны
8800 тоннаһы талордохту-
на, сүөлүбүт ахсааны ардлаа-
батаһына, эһилти сыла
көрүлэр көмө, субсидия үбэ
ардһына сүөлэ.

Ойгон сүөһүбүт ахсаанын хайдах арылпатпыйт? Ол саамай тордо хас бирдии сүөһүлөөх ыал, хаһаайыстыба быйыл биһиги хайаан дарагы ынахпыттан аччатыа, эиһэ суохтаахпыт диэн ойго-санаага кирииллэрэр сыйтар. Ол иһигэтэ, бастатан туран, сүөһү аһылытын бөлөһүнэр-тэ бары күүлэһэ ыһаахтаах.

Манишк мониторинг иккистаэн баладан ыйыгтар ыйтылырга.

И.М. АДАМОВ, ТХУ
КЫДЫКЫНДЫЙ ЗООТЕХНИКА

ҮҮТ СОБОТУОПКАТЫН СЫЛ АНГАРДААХ ТҮМҮГЭ

№	Нэвчилжээтэр	Былаан (тн)	Тусламж (тн)	%	Миэстэтэ
1	Арвылаах	113,9	129,5	113,7	3
2	Аладар	124,3	130,9	105,3	9
3	Бахсы	113,2	135,5	119,7	1
4	Болтоого	80,9	89,4	110,4	7
5	Бодугур	171,2	166,2	97,1	13
6	Кытаанах	117,6	94,1	80,0	17
7	Мугудай	135,4	153,7	113,5	4
8	Соловьев	200,2	221,5	110,7	5-6
9	Сыдаг	242,3	237,4	98,0	12
10	Толой	124,6	114	88,8	15
11	Одбулуун	160,2	177,3	110,7	5-6
12	Хадаар	155,5	158,6	101,9	10
13	Хатылы	116,2	118,3	101,7	11
14	Хайахсыт	116,2	102,3	88	14
15	Хонтобо	199	211,5	106,3	8
16	Чакыр	188,9	219,1	116,0	2
17	Чурагчы	71	67	94,4	14
	Улус урдижэ:	2430,7	2523,1	103,8	

Салгаларын 71,4 тонна арыл оногдуулгохтоо 71,25 тоннанын туолай 99,7% буолла. Ол онугар үүтэн оногдулар бородууксуя 672 тонна онугар 737,4 тонна оногдулан былан 109,7% туола. Быларын бачча 72,5 тонна арыл, 659 тонна целлюлозонай бородууксуя оногдулубута.

Е. ШАДРИНА — чүт технология

БИИР СИЭРДИЙЭЛЭЭХ КҮРҮӨ

От мыйын 12 күнүгөр улауус баһылыга С.И. Дюкалевы кытта Дьоккуускайга кыыра сылдан "Чураҕыч" кооператив Тулаҕы-Киллээнгэ арендаҕаһан ыһыт 400 гектардаах бааһынаһын уонна Хатыһа таах арыы отчууттарыгар сылдьыһыһыт. Ол туһунан "Саҥа олоххо" (1207) суруйан турабын Киллээнгэ бааһыналарын күрүөтүн сөүрүгү көрдүм. Ыраахтан көрдөхкө арай күрүөлөрө 1-2 арэ мастаах Олҕукайым үһэ-аһыраа өтүгүн хатыһа лаах бөрөбулуоханаан тардыһыһыт. Туох да сүһүгө-сылгыта кыыртэ суох. Ол кэннэ, бийикэ итинник хатыһа лаах бөрөбулуоханы туттар син буолуо этэ дуо диин санаа кыыра.

"Бүрүйдаах" - атыыр орус

Алга мй түмүгүнн улууска үт содоуомсатылар бипр дойддулаахтарым кытаанахтар саамай көппүк, быланнарарын 80 % эра толорон илдилэр. Кийи хомойор, соннуубар ара, Тоо миннак, хаалгылар? Дьаг-тор, кирилэр олус үлөһит дьошордох, улууска бипр саамай кизирдэх-уттайх, оттуур ходоһалаах нэбилдик. Хаалгы торүөтэ туоххайды? Опу мый сунуһин "атылар овука" күтүрөөтин Тою?

XXX

Нэнийлж буй сүлтэ кннрингэ нэнийлэнхэтын ахсаана 514 кнн, бнхх сүелүгэ 1242, ол кннтэн бнхара 414 тобо. Үүт сортуушкынхэ сорудара 426 тошна, бнлр бнххэа 1029 кннлэ тнхсэр. Бнлрнхын 415 тошна үүтү туттарбнхтара. Оюол, днхгэр, олус улханаа сүох, тушлар кнххтнхх бнхлэн Оюотутар тово наһаа хаалн кнхлэр?

Огу бизлери нэвилжэ спецна-
лиһынан хаа биирди мал төһө
ыһахтаары, оҕон хаһа төрөбү-
түн, ыһараабытын, үүтү туттары-
ыларып туһунан испиһэч оҕо-
тор ыһып. Таарыгыча дүр спецна-
лист М.М. Нестерова бу испиһэч
олус иччидээхтик, толору оморбу-
тун иһин махтанабып. Бу
жордорүүлэр бэйэтигэр уонна
нэвилжэч кытта тутаһахтаа.

Бирьагытуту кордордо? Быйыл
или 414 тобо ынахтарьтан 101 (%
уопсай ынахтарьн 24,4 % кьлараа-
ыт. Дьэ, калден! Ол барьла сьмэ-
зэһинни кьдэрбэтэктэн, атыр
окус тьйбэтэгтэн.

Алс бир кыгарах ынах ороску-
тун аарырыт. Сыла ынахтан бэйэ
лэрин, туттарарын аарыстахха
1500 килэ үгүтү аа-дыу ынах сөн
көлүс үгүт сынагыт 22 (сайылыкка
оссо 30) солкуобайынан ылаахха
сыла 33-35 тыһыынчара тыгыа. Он-
ю күһүнүн бороохтуууохтаах ыны-
ойай, ынара сибэит огул, эбий-
дылыгыт, көрүтүүн ороскутун
иптэххэ быһа холоон бир кыгарах
ынах ороскуота сыла 40-50 тыһ.
олук буолара чахчы. Онно оссо икки
ыныынан илһэтэ суох хаалан (ти-
ийбөккө) атын сүөһүтүн (ынарыт)
уттарга күһэллэрин, ынарыт
тыһарас, тингэһэ буолан батуччу
арыла туруутун аахсыбакка ту-

Атээр орус тоор тийгэхтэй? Ол

арьта "кээкэйиттэн", хэйгэр "бү-
үүттэн", тэрийн суудуттан уонна
тыгэр орус "буруйууан". Улахан
тыгэр огуһу тутуу олус ороскоот
аах, үлэтэх. Онон абылх ынахта-
хал (бааһынай) тутара ночноотто-
х. Онон эбэн атыгэр орусгар биир
котолго кыстаабыт: "бөтөлэрин"
ынахтарын айыппа сакпат адынаа-
хал эбитэр. Урут Кытаанахха чу-
ас ылым орус тута сатаан баран
бөйзм кизилэрин сүгүн сакпат" ди-
н элэрон кабылпта. Соторутааргыта
ынаһа Бэрлэтитэн биир бөөһөһэй
"Атыгэр орус тутууһа да бөһөһ 4
ынахпын кытаратта. Атыгтар киз-
ил барытын уулаһнаар" - диип
омойлуп курдук кэпсээн турарда-
х. Онон атыгэр огуһу тутуу амыс
муодалардаах".

Бириг боловсруулж, байдал өгс
 өснөир кытаанахтарым ордук
 ржаа туульбалар огустарбыгтар
 ирмий арилах сүүлхэх баялар
 ас да сүүл орус тутга сатаан бираа,
 баяларын аттаган кэбиспит. Ту-
 гутер уонсайа 59 минхтах тууль
 3 баяларын баянхтардара илара атта-
 дарыа кытаанахтар. Ол илхэр 3

ынахтаах Анзмподистовтарган 2
ынах, ИИПолостан 6-тан 5-нэ, он-
тон чулас фермага сайылыыр, ити
түөлбэ сүөлүдөрүн кытта булууна
мэччийэр П.Н. Сидоров 7 ынага ба-
ры кыгараабылтар. Төһөлөөх оро-
куотуй? Ити Сидоров онгон элнэс
төөх сүөлүнү туттар, илалатанар?

Ырылчакка киириэхтэн сир айы сизмэлээнин ситэ тэриллибэтэ, анал бороуда атыыр оустары атылһаһан аралы, иигии кыаллыбата сүөһү бороудата молгүүрүтөр, бороудукусу арыһырыгыр тизрлөрө чакчылаах суол. Сантарьыны үксүтөр түбөнүх атыыр борооскулар, кыра тыһаҕастар "быһааралыра" малдьах буолбатах. Кинилэри сүөһү үөрүтөр сылдар улахан ат оустар, тигиһилэр сүтүн сантар-бэттары үгүрүһэллэрин, кэпэллэрин, "салзэниһэ" онгостоллорун сүөһүтэ сыһыаннаах дьон билиһинэ до буолуо. Түмүтөр аныах кээгит ууламмата, кытарыыра элибир, хаһаһыулаатар, бороуда молгүүр.

Бу баһаһыаннагган хайдах тахсыаха? Онуоха мин салаалары баһаччы маһыктар.

Нийслэлд үргүүлэн, түлбэлэрийн зуунхагтарыг, сүлбэлэнийг хуульчлаххаа. Олорго ханнагч илал (бааһидай) атырар огууу илгэрэн бичааруулахаа. Эбиг түлбүрдэ олхотуулахаа. Холубур, итгэ кэцкир Килэнтэ ардаа түлбүлгэн 13 илаа 59 ашагтарыг бичир төбөгүтэр 200 солх атырар огуу көрөр нийлсүрэнгэ түлбөтөхтөрүнэ тодо табиулмбат? Ол онугтар короочуу кэли элхээн-кэжэ үрдүе, огууну үчүгүйдик короо, хатагалаан абагша.

Аны ишбилээж, түөлбөлөр кат-
тынан атын сиртэн үлүгүй борууду
атыыр овуу, саатар борооскуну
тынарамы атылаһан аяшыахтар-
ын сеп. Холубэр, аһара түһэн эт-
тэхка, биэр дойдулаахтарым "ха-
рахтарын быһа сисэн барын" дүб-
эллөөн, үүттэрин харчытыттан
ыһах баһыттан 1000 солк туттаран
хаалтыраллара бусаллар, тута 414
тыһыһанчаланы этилэр. Нэһилиэк
бүтүнүү сага борууда атыыр оуу-
тарын хааччыһыан сеп. Ча, эти
аһара этии Онукуса сөбүлөлүһүрө
саарбах. Онуку дыһаналлара бусал-
лар кэлин барыстара баһаамыһа
этэ. Түөлбэ атыыр оуу сыанатын
саатар сороһун мүһүнөн сеп.

"Кэчигэй икигэй толүүр" дээн өс хобооно баар. Мин дэснээ агтардас бийн ынах хытарааһыньтан 4-5 мал сохь дохуогтарын сүтэрдитэр Сизмэлэхиин кыайан кийрэл биэрбэт. Баччаанга дээр Амнаардаах дээн 70-80 ынахгаах сайлыгтарарыт атыр огуһа суох олороллор Үлүтүрдэх дьыла! Ханаан дааны бары бөбөбитиһэр бүтүн, ситэ өйдөөбөттөн, кэчкешиттэн, "мин мнахтарбын атын мал огуһа босхо ууланнарын" дээн кэһһэн алордох дүгүһа нэдрөмнөг, нөхөк-пүт өсөө дүгүһиһэр саарбаһа суох.

Түмүтөр, жиппик балалыкка
кайынахтарга эрз буолбатагы чак-
чы. Онон бу сэмэлэһини, сагтарыны
боштуруустарылар улуус салапа-
та, пэһиликтэр баһылыктара, ор-
дук тыа хатаайыстыбатын сирдэ-
лктара, ЖСПК - р улахан бөлүм-
төлөрүн ууруохтарып, сөптөөх миз-
рэлэри ылыахтарып ыада. Онон
пэһиликкэ, сүһүлүк дьон бэйэ-
лэрэ көстөөх, "сөгчүмүэт" булуу-
лара, туруорсуулара улаханы
бейлаарыа.

И. ИОНОМАРЕВ

